

Eesti Arst 1922; 11

Urmas Siigur – Eesti Arst

Novembrinumber algab arstide kongressi materjalide lisaga A, „järele jäänud kõnedega“: prof Robert Tigerstedti „Vere voolamine arterites“ ja Aleksander Rammuli „Lähemad ülesanded tervishoiu alal“. Neist viimane oli ajakirja aprillinumbrist välja jäänud põhjusel, et „Kõne sekretariaati senini sisse andmata. Ilmub vahest edaspidi“. Nüüd jõudis järg kätte.

Prof Tigerstedti viimasel päeval peetud ettekanne oli kindlasti kongressi väärikaks lõpupalaks. Tegu on Soome päritolu arstiteadlase ja füsioloogiga, kes oli kongressi esinejate seas ilmselt üks tuntumatest teadlastest. Teaduse ajalukku on ta läinud reniini avastajana. Tema ettekanne oli ka üks mahukamatest: ligi 15 lehekülge ja 20 joonist.

Lisas B olid ära toodud kongressi resolutsioonid, mis algasid üldise „sooviavaldusega“: „Eesti Arstide Liidu juures tuleb luua komisjon, kelle ülesandeks oleks välja töötada tervishoidliste teadmiste laialilaotamise viisid rahva seas kui ka tervishoidliste seaduste kavatsused ja töutervishoiu küsimuste lahendamine. Tartus tuleks rahvalik tervishoiu muuseum ühes raamatukoguga asutada ühenduses ülikooliga.“ Sellele järgnes ridamisi detailsemaid suuniseid tiisikuse vastu võitlemisest, lastekaitsest ja koolitervishoiust kuni suguhaigustesse nakatumise teatise vormini.

Ajakirja kongressikajastuste väline osa algab prof Aleksander Paldrocki artikliga „Leepra ravitsemisest söehappe lumega“. Esmalt annab autor teada, et ta on uue raviviisi leidnud, mille „tagajärjel silmapaiste paranemine 13 kuulise ravitsemise järgi kindlaks tehtud sai“. Järgneb ülevaade selle aja teadmistest leeptra tekitaja ja raviviiside

kohta. „Minule paistis selge olevat, et senini ebaõnnestunud katseid leeptra alal sellega seletada tuleks, et leeptra sünnitajad kattuga kaetud on, mis nende juurde pääsemist takistab. Ainult siis võiksime mingisuguse kordamineku päale loota, kui see kate kõrvaldatud võiks saada ... mis viis mind mõtte päale selleks külma mõju ära kasutada. Külma allikaks tarvitasin ma söehappe lund“.

Nüüdseks on see raviviis ajalooks saanud, kuid omal ajal saatis Paldrocki selle kuulutamisel rahvusvaheline tuntuus, ehkki oponentid kodumaal näitasid, et prof Paldrock mitte esimene ei olnud, kes seda raviviisi leeptrahaigetel katsetas, ning et sellel puudub tervendav toime (K. Schlossmann, Eesti Arst 11/12, 1923).

Dr Karl Schlossmanni ülevaateartikli „Tuberkuloosi vastu võitlemise alused“ üks lõik annab ehk võitlustandrist kõige ilmekama pildi: „... kulutaksime rohkem selleks, et tiisikuse infektsiooni ära hoida, siis poleks tarvis tiisikuse rohitsemise üle pääd murda, mille kohta kõigi jõupingutuste päale vaatamata praegusel ajal õigusega Calmette sõnad maksavad: keemiliste arstirohtudega tuberkuloosi parandamine on võimata, hügieeniline ja dieteetiline ravitsemine ei suuda igat tuberkuloosi haiget päästa, tuberkuloosi immunitet on alles väike tulukene, mis tumedalt kaugel läbi paksu udu paistab“.

Eesti Vabariigi tervishoiu nõukogu koosoleku protokollist saab muu hulgas teada, et „Nõukogu võttis otsuse vastu, mis sõjaministritele saadetakse, et nekrutite vastu võtmise korda muudetakse, nii et päeva jooksul mitte üle 50 inimese ühel arstil läbi vaadata ei tuleks“. Tegu võib olla ühe esimese arstide

töökoormuse normeerimise katsega Eestis ja norm oli karm.

„Tartu Eesti Arstide Seltsi teaduslikkude koosolekute protokollidest“ nähtub, et tegevus on usin olnud ning õhkkond aus ja konstruktiivselt kriitiline. 18. koosoleku ettekanne: „Dr. med. A. Liin: „Punase värvi mõjust raskete rõugete päale“ (Über die Wirkung des Rotlichtes auf Variola). Oponentide arvates on eelolev katse arvuliselt, kui ka läbitöötamise mõttes vähe tõendav“.

Dr Siegfried Talvik annab ülevaate visiitidest Riiga, kus ta sealse noore ülikooli arstiteaduskonnaga tutvumas käis. „Rahvuste järele on õpejõududest: 12 lätlast, 6 sakslast, 1 rootslane ja 1 venelane. Seega vahekord sootu teine kui meil: nende ülikool kannab märksa tugevamat rahvuslist ilmet. Sääljuures on nad õige ettevaatlikud nimetamistega: professoriteks on neil, ilma erandita, õpetlased, kellel juba oma vastav akadeemiline tsensus enne ilmasõda oli olemas. Kõik teised, kes alles Läti ülikooli organiseerimisel ülikooli õpejõudude hulka astunud, on alles dotsendid, resp. dotsendi kohustetäitjad, isegi eradotsendid, olgugi, et nii mõnelgi neist juba hõbehärmatis ehib pääd.“

Kroonika rubriigis kutsutakse taas üles Eesti Arsti toetama: „Liidu juhatus peab tarvilikuks arstiseltsidele südame päale panna, et nad igat ühte oma liikmetest kohustaks kuukirja tellima“. Ei siis saadud ega nüüdki saa rahata hakkama. Samuti selgub, et tervishoiumuuseumi mõtte algataja dr Aleksander Rammul on esitanud arstide seltsile muuseumi kava.

Eesti Arsti 1922. aasta novembrinumber on leitav Eesti Arsti kodulehelt <https://eestiartst.ee>.